

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.739.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6858 Pana Posła Sławomira Mentzena w sprawie opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przez osoby prowadzące działalność nieewidencjonowaną, sformułowaną w kontekście przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, po zasięgnięciu opinii Ministra Rozwoju i Technologii przedstawionej w piśmie, znak: DPG-VI.054.1.2024, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy wskazać, że działalnością gospodarczą, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców¹ (dalej – „Pp”), jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Działalnością nierejestrową (dalej zwaną działalnością nieewidencjonowaną) jest natomiast działalność spełniająca przesłanki działalności gospodarczej (tj. zarobkowość, zorganizowanie, ciągłość oraz fakt wykonywania jej przez daną osobę we własnym imieniu), która wyjątkowo, w ramach odstępstwa od reguły wynikającej z art. 3 Pp (głównie z uwagi na niski poziom przychodów), nie jest za taką uznawana. W tym miejscu warto zaznaczyć, że zgodnie z art. 5 ust. 1 Pp, nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana przez osobę fizyczną, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 75 % kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej.

Korzystanie ze statusu działalności nierejestrowej obarczone jest dodatkowymi ograniczeniami, jak choćby brakiem możliwości wykonywania tej działalności w ramach umowy spółki cywilnej (art. 5 ust. 5 Pp). Dodatkowo, działalność objęta obowiązkiem uzyskania koncesji, zezwolenia (licencji) albo wpisu do rejestru działalności regulowanej nie może być działalnością nierejestrową, choćby spełniała pozostałe przesłanki (art. 44 ust. 5 Pp).

Należy podkreślić, że rozwiązanie to jest dobrowolne i każda osoba fizyczna może, ale nie musi z niego korzystać. Osoby prowadzące drobną działalność zarobkową nie są zobowiązane do wypełniania szeregu obowiązków publicznoprawnych związanych z prowadzeniem „zwykłej” działalności gospodarczej, zwłaszcza konieczności rejestracji w CEIDG, odprowadzenia zryczałtowanych składek na ubezpieczenia społeczne czy prowadzenia rozbudowanej rachunkowości.

¹ ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, z późn. zm.).

Intencją ustawodawcy przyświecającą wprowadzeniu do systemu prawa instytucji działalności nieewidencjonowanej było prawne usankcjonowanie dodatkowej, drobnej działalności zarobkowej obywateli, prowadzonej przez nich na niewielką skalę i jedynie uzupełniającej inne źródła ich przychodów. Nie było natomiast jego celem tworzenie narzędzi prawnych pozwalających na prowadzenie przez niektóre osoby działalności zarobkowej na dużą skalę, niebędącej jednocześnie działalnością gospodarczą. Taka możliwość stawiłaby w niekorzystnej sytuacji rynkowej osoby prowadzące formalnie zarejestrowaną działalność gospodarczą, ponoszące z tego tytułu pełne ustawowe zobowiązania publicznoprawne, do których zaliczają się płacenie podatków i składek na ubezpieczenie społeczne.

Działalność nieewidencjonowana nie jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych i opłacania składek z tej działalności. Warunkiem jest osiąganie miesięcznego przychodu poniżej ustawowej granicy, jaką jest 75 proc. aktualnego minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników. W 2025 roku limit miesięcznego przychodu uzyskanego w ramach działalności nieewidencjonowanej wynosi 3499,50 zł.

Art. 68 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2024 r.poz.497, z późn. zm.), a także art. 83 i art. 86 tego aktu wskazuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych („ZUS”), jako organ właściwy do realizacji przepisów ustawy, uprawniony do kontroli i weryfikowania, czy dana osoba została zgłoszona do ubezpieczeń z właściwego tytułu i czy w ogóle tytuł taki posiada. Jeśli w wyniku kontroli lub postępowania wyjaśniającego zostanie stwierdzone, że obowiązek ubezpieczeń został określony nieprawidłowo przez podmiot zgłaszający lub też nie zgłoszono danej osoby do ubezpieczeń pomimo istnienia takiego obowiązku, ZUS podejmuje odpowiednie działania celem prawidłowego ustalenia tytułu do ubezpieczeń społecznych. W sprawach spornych ZUS wydaje decyzje, od których przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

Należy podkreślić, że w trybie określonym przepisami art. 83d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ZUS wydaje płatnikom składek będącym przedsiębiorcami (prowadzącym działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów Prawa przedsiębiorców) interpretacje indywidualne, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, w formie decyzji.

Jednocześnie, na podstawie art. 38 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w razie sporu dotyczącego obowiązku ubezpieczeń społecznych, ZUS wydaje decyzję osobie zainteresowanej oraz płatnikowi składek. O rozstrzygnięcie swojej sytuacji ubezpieczeniowej w tym trybie mogą występować wszyscy płatnicy składek, a więc również ci, którzy prowadzą działalność zarobkową nie będącą działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów Prawa przedsiębiorców.

W obu przypadkach stronom przysługuje prawo odwołania od decyzji ZUS do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

Rozstrzygnięcie który rodzaj działalności zarobkowej jest działalnością gospodarczą, a który działalnością nieewidencjonowaną oraz jakie są cechy tej ostatniej i jakie są ustawowe warunki jej wykonywania, możliwe jest jedynie na gruncie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, która należy do właściwości Ministra Rozwoju i Technologii, którego resort odpowiada za obszary gospodarki i polityki gospodarczej.

Natomiast w zakresie podatków i składek na ubezpieczenia społeczne, jedynymi organami uprawnionymi do formalnej oceny i kwalifikacji danej działalności zarobkowej, w kontekście objęcia jej i osób ją wykonujących odpowiednio podatkami i składkami, są właściwe organy skarbowe oraz organy ZUS.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/